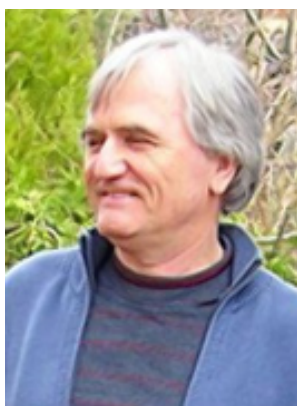

SZABÓ Márton

Egy kis faluban születtem a múlt század közepén, és ott éltem 18 éves koromig. Szüleim gazdálkodó parasztemberek voltak, engem azonban már a nagyvárosok forgataga meg a tudomány titkai vonzottak, és tanítani szerettem volna. Egyetemi tanulmányaimat Budapesten végeztem. Életem egyik nagy ajándéka végül is az lett, amitől annak idején sokat szenvedtem; módom volt megtapasztalni az egy anyanyelvű emberek különböző gondolkodásmódját és kultúráját, no meg persze a történelmi idők nagy változásait. Régóta tudom, hogy több társadalmi valóság lakója voltam s vagyok. Talán ezért is foglalkozom diskurzuselemzéssel; nem hiszek az úgynevezett egyetemes és végérvényes társadalommagyarázatokban.

A kelet-európai rendszerváltozás számomra a politikatudománnyal való szabad foglalkozás lehetőségét jelentette. Örültem, hogy ötvenévesen újra kezdekem az életem, szabadon kutathatom és taníthatom azt, ami mindig is érdekelt: a közéleti tudás rejtélyes, bár nyilvános világát.

A politika nyelvi valóságával a 90-es évek elején kezdtem el foglalkozni: 1994-től több éven át “Politikai szemantika” címmel kurzusokat vezettem politológushallgatóknak a Miskolci Egyetemen. Ebből nőtt ki a *Politikai tudáselméletek* című könyvem és a hozzá kapcsolódó fordításkötet, a *Szövegváltozatok a politikára*. A diszkurzív politikatudomány kutatása és művelése felé a kilencvenes évek második felében fordultam. Ekkorra vált világossá számomra, hogy a filozófiában és társadalomtudományokban lejátszódott nyelvi és értelmezési fordulat nem kerülheti el a politikatudományt sem. Ezeknek a kutatásoknak az összefoglalása *A diszkurzív politikatudomány alapjai* című könyvem (2003). Bár a politológiában nem ez a “mainstream”, nyilvánvaló, hogy a politika posztmodern szemléletű értelmezése nagy innovatív erővel rendelkezik, hogy lehetséges a diszkurzív politológia. Magyarországon is sokan gondolják már ezt, főleg azok, akiket nem vonz az aktivista és a modernista politológia. Nagy öröm számomra, hogy együtt dolgozhatok ezekkel a kedves és okos emberekkel.

Szabad időmben szívesen hallgatok zenét, gyakran megyek moziba, színházba, szeretem a budapesti fürdőket, szoktam úszni és szaunázni, pár év óta jógázom is. Van egy falusi házam az Ipoly folyócska partján, a szabadidőm egy részét ott töltöm. Kertészkedem, dolgozok az asztalosműhelyemben, horgászok, gombászok és sokat sétálok a közeli nemzeti park gyönyörű rétjein.

CURRICULUM VITAE

Személyes adatok

- » Név: Szabó Márton
- » Születési idő: 1942. október 27.
- » Születési hely: Novaj
- » Állampolgárság: magyar
- » E-mail: szabo@mtapti.hu

Pozíciók, állások

- » 1989-TŐL ÉS JELENLEG IS: a Politika Elméletek Kutatócsoport vezetője
Magyar Tudományos Akadémia Politikai Tudományok Intézete
Országház út 30. 1014 Budapest, Hungary
Postai cím: 1399 Budapest, Pf. 694/115, Hungary
Telefon: (361) 375-9011/196
Fax: (361) 224-6721
www.mtapti.hu
- » 2000-TŐL ÉS JELENLEG IS: professzor (egyetemi tanár)
Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Politikatudományi Intézete
Egyetem tér 1-3. 1051 Budapest, Hungary.
Telefon/fax: (361) 411-653, 411-6500/2755,3062
www.ajk.elte.hu
- » 2005-TŐL ÉS JELENLEG IS: kutatási igazgató
Politikai Diskurzus Kutató Központ
Magyar Tudományos Akadémia Politikai Tudományok Intézete
Országház út 30. 1014 Budapest, Hungary
Postai cím: 1399 Budapest, Pf. 694/115, Hungary
Telefon: (361) 375-9011/196
Fax: (361) 224-6721
www.mtapti.hu/pdk

Tudományos címek, elismerések

- » 2000 – 2003: Széchenyi Professzori Ösztöndíj, Oktatási Minisztérium, Budapest
- » 1999: a politikatudomány habilitált doktora. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
- » 1983: a filozófiai tudományok kandidátusa. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest
- » 1971: a filozófiai tudományok egyetemi doktora, Eötvös Loránd Tudományegyetem Filozófiai Tanszék, Budapest

Tanulmányok

- » 1976 – 1979: ösztöndíjas aspiráns, Magyar Tudományos Akadémia (Disszertáció: “Munka és morál: A munkához való erkölcsi viszony funkciójának történeti változás”) 1978: Etika Tanszék, Humboldt Universität zu Berlin (kutatási ösztöndíj)
- » 1969 – 1971: Egyetemi tanulmányok: Filozófia Tanszék, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
- » 1962 – 1967: Egyetemi tanulmányok: Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
- » 1962 – 1967: Egyetemi tanulmányok: Népművelési Tanszék, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

Nyelvtudás

- » angol
- » német
- » orosz: olvasás és kevés beszéd

Munkahelyek

- » 1989-től és jelenleg is: Politikai Tudományok Intézete, Magyar Tudományos Akadémia (tudományos tanácsadó 1999-től és jelenleg is, a Politika Elméletek Kutatócsoport vezetője 1992-től és jelenleg is)
- » 1998-től és jelenleg is: Politikatudományi Intézet, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar (egyetemi docens 1998 – 1999, egyetemi tanár 2000-től és jelenleg is)
- » 1993 – 1997: Politikatudományi Tanszék, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar (egyetemi docens)
- » 1984 – 1988: Munkaügyi Kutatóintézet, Munkaügyi Minisztérium, Budapest (tudományos főmunkatárs és kutatási csoportvezető)

- » 1971 – 1983: Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza (főiskolai tanársegéd 1971 – 1979, főiskolai docens 1980 – 1983)
- » 1969 – 1970: Járási Tanács, Fehérgyarmat (előadó)
- » 1967 – 1968: Járási Művelődési Központ, Fehérgyarmat (igazgató)
- » 1962 – 1967: Eötvös Loránd Tudomány Egyetem (egyetemi hallgató)
- » 1961: Községi Tanács, Egerszólát (titkár)

Oktatási tevékenység

- » 2001-től és jelenleg is: Politikatudományi Intézet, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, PhD-képzés, oktatott tantárgy: politikai diskurzuselméletek
- » 1998-től és jelenleg is: Politikatudományi Intézet, Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, oktatott tantárgy: politikai tudáselméletek
- » 1993 – 1997: Politikatudományi Tanszék, Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, oktatott tantárgy: politikai szemantika
- » 1984 – 1985: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanárképző Kar, Budapest, oktatott tantárgy: filozófia
- » 1971 – 1982: Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza, oktatott tantárgy: filozófia, szociológia, etika

Kutatási specializáció

- » Diszkurzív elméletek, diszkurzív politikatudomány
- » Diszkurzív politika Magyarországon
- » Politikai tudáselméletek: politikai szemantika, szimbolizmus, kommunikáció, retorika
- » Politikai szemantika a rendszerváltó Magyarországon
- » Ideológiaelméletek: ideológiák a szocialista Magyarországon

Kutatási támogatás és kutatási együttműködés

- » 2005 – 2006: OTKA [Országos Tudományos Kutatási Alapprogram], projekt: A politikai párt diszkurzív valósága – a Fidesz-MPSZ elemzése (kutatásvezető)
- » 2001 – 2004: OTKA [Országos Tudományos Kutatási Alapprogram], projekt: A diszkurzív politikatudomány alapjai (kutatásvezető)
- » 1998 – 2000: OTKA [Országos Tudományos Kutatási Alapprogram], projekt: A politika diszkurzív értelmezése (kutatásvezető)
- » 1999 – 2000: Österreichische Ost- und Südosteuropa Institut, Wien, projekt: Social science and scientist in the transformation in East-Central Europe (együttműködés, kutatásvezető: Andreas Pribersky)
- » 1998 – 1999: AKP [Akadémiai Kutatási Pályázat] Magyar Tudományos Akadémia, projekt: A diszkurzív politikatudomány teoretikus alapjai (kutatásvezető)
- » 1995 – 1997: OTKA [Országos Tudományos Kutatási Alapprogram], projekt: A metaforikus politika (kutatásvezető)
- » 1993 – 1995: Department of Sociology and Philosophy, Freie Universität zu Berlin, projekt: Public conflict discourses and symbolic institutionalization: Comparative perspectives for post socialist societies (együttműködés, kutatásvezető: Kristina Mänicke)

Szakmai szervezeti tagság és szakmai-közéleti tevékenység

- » 2006-tól és jelenleg is: a Finn Politikatudományi Társaság folyóiratának, az angol nyelvű Redescriptions szerkesztő bizottságának (Editorial Board) tagja
- » 2003-tól és jelenleg is: társszerkesztője a "Posztmodern politológiák" című könyvsorozatnak a L'Harmattan Kiadónál (Budapest)
- » 2003-tól és jelenleg is: a Médiakutató című médiaelméleti folyóirat szerkesztőbizottságának tagja
- » 2000-től és jelenleg is: a Magyar Politikatudományi Társaság (HPSA) Elnökségének választott tagja
- » 1999-től és jelenleg is: a Magyar Tudományos Akadémia Politikatudományi Bizottságának választott tagja
- » 1995-től és jelenleg is: a Politikatudományi Szemle című akadémiai folyóirat szerkesztőbizottságának tagja
- » 1992 – 1994: alapítója és társszerkesztője a Politikatudományi Szemle című akadémiai folyóiratnak

- » 1998 – 2001: választott tagja OTKA (Országos Tudományos Kutatási Alapprogram) Társadalomtudományi Kollégiumának és a Politikatudományi Zsűrinek
- » 1990 – 1991: társszerkesztője a Társadalomtudományi Közlemények című folyóiratnak
- » 1988 – 1990: választott titkára a Magyar Filozófiai Társaság Etikai és Társadalomelméleti Szakosztályának
- » 1981 – 1986: a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Filozófiai Oktatási Bizottságának tagja

PUBLIKÁCIÓK

Könyvek, monográfiák

- Politikai idegen. A politika diszkurzív szereplőinek elméleti értelmezése.* Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2006. 236. p.
- A diszkurzív politikatudomány alapjai: Elméletek és elemzések.* Budapest: L'Harmattan, 2003. 309 p. E-book: <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b170/index.html>
- Politikai tudáseméletek Szemantikai, szimbolikus, retorikai és kommunikatív-diszkurzív értelmezések a politikáról.* Budapest: Universitas-Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 1998. 241 p.
- Diszkurzív térben: Tanulmányok a politika nyelvéről és a politikai tudásról.* Budapest: Scientia Humana, 1998. 388 p.
- Munka és morál: A munkához való erkölcsi viszony funkciójának és értelmezésének történelmi változása.* Budapest: Művelődési Minisztérium, 1981, 168 p. (A filozófia időszerű kérdései, 50.)

Szerkesztett könyvek

- Fideszvalóság. Diszkurzív politikatudományi értelmezések.* (szerkesztés) Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2006. 277.p.
- Beszélő politika: A diszkurzív politika teoretikus környezete.* (szerkesztés, válogatás) Budapest: József Műhely Kiadó, 2000. 240 p.
- Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus.* (társszerkesztés és válogatás) Budapest: Universitas-Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 565 p. [fordítások]
- Az ellenség neve.* (szerkesztés, válogatás) Budapest: József Műhely Kiadó, 1998. 136 p. [fordítások]
- Szövegvalóság: Írások a szimbolikus és diszkurzív politikáról.* (szerkesztés, válogatás) Budapest: Scientia Humana, 1997. 344 p.
- Tükör által homályosan: Tanulmányok az ideológiáról.* (társszerkesztés) Budapest: MTA Társadalomtudományi Intézete, 1990. 200 p.
- Vélemények - ellenvélemények erkölcsi kérdésekről.* (szerkesztés, válogatás) Budapest: Kossuth, 1987. 402 p.
- Erkölc - eszmény és valóság.* (szerkesztés, válogatás), Budapest. Kossuth, 1985. 316 p.

Könyvfejezetek

- Pszichológia, politológia, kommunikáció. In Lányi Gusztáv et al: *Politikai pszichológia. A politikai pszichológia szemléleti sajátosságairól (Vitakötet)* 253-265. p. Budapest: József Műhelykiadó, 2005
- A politikai fogalmának elmélyítése: Carl Schmitt partizánelméletéről. In Cs. Kiss Lajos (szerk.): *Carl Schmitt jogtudománya. Tanulmányok Carl Schmitt-ről.* Budapest: Gondolat, 2004. 181-196. p.
- A politikai vita tudományos státusza. In Pesti Sándor - Szabó Máté (szerk.): "Jöjj el szabadság". Budapest: *Rejtjel*, 2003. 547-562. p.
- Az összehasonlító politikai fogalomtörténet-írás lehetőségei. In Szekeres András (szerk.): *A történész szerszámosládája: A jelenkori történelmi gondolkodás néhány aspektusa.* Budapest: L'Harmattan - Atelier, 2002. 159-172. p.
- Publicisztikai politológia Magyarországon a kilencvenes években. In Bayer József (szerk.): *Politika és társadalom. Tanulmányok.* Budapest: MTA Politikai tudományok Intézete, 2002. 73-86. p.
- Politika versus politikai: Carl Schmitt "das Politische" fogalma. In Szabó Márton (szerk.): *Beszélő politika: A diszkurzív politika teoretikus környezete.* Budapest: József Műhely Kiadó, 2000. 24-50. p.
- A közjó diskurzusai. Elméleti kérdések és a magyar politika az 1990-es években. In Sárközy Erika (szerk.): *Rendszerváltás és kommunikáció.* Budapest: Osiris-Erasmus. 1999. 11-20. p.
- Vázlat a politikai tudáseméletekről. In A. Gergely András - Bayer József - Kulcsár Kálmán (szerk.): *A politikatudomány arcai.* Tanulmányok. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1999. 491-512. p.
- Politikai fogalmak történelmi metszetben. In Reinhart Koselleck: *Az aszimmetrikus ellenfogalmak történelmi-politikai*

- szemantikája*. Budapest: József Műhely Kiadó, 1997. 83-103. p.
- Vázlat a politika diszkurzív értelmezéséről. In Szabó Márton (szerk.): *Szövegvalóság: Írások a szimbolikus és diszkurzív politikáról*. Budapest: Scientia Humana, 1997. 13-48. p.
- Die Semantik des Systemwechsels. In Krisztina Mánicke-Gyöngyösi (hrsg.): *Öffentliche Konfliktdiskurse um Restitution von Gerechtigkeit, politische Verantwortung und nationale Identität: Institutionenbildung und symbolische Politik In Ostmitteleuropa*. Frankfurt am Main – Berlin – Bern – New York – Paris – Wien: Peter Lang Verlag, 1996. 57-70. p.
- A politikai szemantika lehetőségei: A társadalomtudományok nyelvi-konstruktív fordulata és a politológia. In Balogh István (szerk.): *Törésvonalak és értékválasztások*. Budapest: MTA Politikai Tudományok Intézete, 1994. 525-546. p.
- Az ideológia paradoxona. In Szabó Márton – Bayer József (szerk.): *Tükör által homályosan: Tanulmányok az ideológiáról*. Budapest: MTA Társadalomtudományi Intézete, 1990. 58-101. p.

Tanulmányok

- Politics versus the Political. In *The Political Science Reviewer*. (megjelenés alatt)
- A társadalom mint beszélgetés. Hans-Georg Gadamer hermeneutikájáról. *Holmi*, Vol. 15. No. 5. 2003. május, 652-665. p.
- Diskurzuselemzés és politikatudomány. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 12. No. 3. 2003. 41-58. p.
- A politikai fogalmának elmélyítése. Carl Schmitt partizánelméletéről. *Világosság*, Vol. 44. No. 7-8. 2003. július-augusztus, 67-78. p.
- A szövegközpontú társadalomtudomány. *Szociológiai Figyelő*, Vol. 6. No. 1-2. 2002. április, 77-104. p.
- A politikatudomány határai. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 10. No. 1-2. 2001. 251-267. p.
- A láthatatlan ellenség. *Kritika*, No. 12. 2001. december, 8-12. p.
- Publicisztikai politológia Magyarországon a kilencvenes években. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 8. No. 4. 1999. 81-93. p.
- Lehetséges-e diszkurzív politológia? *Politikatudományi Szemle*, Vol. 6. No. 4. 1997. 101-115. p.
- Vázlat a politika diszkurzív értelmezéséről. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 5. No. 4. 1996. 101-132. p.
- A metaforikus politika. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 3. No. 3. 1994. 91-111. p.
- A rendszerváltás szemantikája. *Politikatudományi Szemle*, Vol. 2. No. 4. 1993. 167-181. p.
- “Szocialiszticeszkaja” refeudalizációja. *Vengerszki Meridian*, No. 1. 1991. 51-68. p.

Recenziók

- Politológia, pszichológia, kommunikáció*. [Lányi Gusztáv: “Lélektan és politika”, valamint “Rendszerváltás és politikai pszichológia” című könyveiről.] *Politikatudományi Szemle*, Vol. 11. No. 1-2. 2002. 319-330. p.
- A magyar demokratikus ellenzék húsz éve*. [Csizmadia Ervin: “A magyar demokratikus ellenzék, 1968 – 1988” című könyvéről.] *Politikatudományi Szemle*, Vol. 4. No. 3. 1995. 157-165. p.
- “Szubjektum nélküli történelem?” [Balogh István: “Szubjektum nélküli történelem?” című könyvéről.] *Társadalmi Szemle*, 1988. 4. sz. 89-92. p.
- A mindennapok tisztelete*. [Ancsel Éva: “Éthosz és történelem” című könyvéről.] *Társadalmi Szemle*, 1984. 11. sz. 102-105. p.
- A nevelés filozófiai megalapozása felé*. [Mihály Ottó: “Nevelésfilozófia és pedagógia célelmélet” című könyvéről.] *Szabolcs-Szatmári Szemle*, 1977. 5. sz. 604-609. p.
- Egy filozófiatörténet margójára*. [Lendvai Ferenc – Nyíri Kristóf: “A filozófia rövid története” című könyvéről.] *Szabolcs-Szatmári Szemle*, 1974. 4-5. sz. 126-128. p.
- A marxi történelefilozófiai rendszer kezdetéről*. [Ágh Attila: “Az őstörténet aktualitása” című könyvéről.] *Magyar Filozófiai Szemle*, 1974. 4-5. sz. 673-675. p.

Working Papers

- Publicistic Political Science in Hungary in the 1990s. In *Discourse and Politics. Two Essays in Political Discourse Studies*. Working Papers (4) 2006/2. Published by the Political Science Institute of the Hungarian Academy of Sciences. 4-13. pp. <http://buster.mtapti.hu/mtapti/index.php>
- Politikai kultúra a mindennapokban: A diszkurzív értelmezés lehetőségei. In *Politikatudományi Füzetek* VI. 21 p. Budapest: MTA Politikai tudományok Intézete, 1997.

- An Essay on the Discursive Interpretation of Politics. In *Working Papers of Political Science*, No. 16. 33 p. Budapest: Institute of Political Sciences of Hungarian Academy of Sciences, 1997.
- A rendi "szocializmus". In Kovách Imre (szerk.): *Rendiség és polgárosodás. Előadások a polgárosodásról*. Budapest: MTA Politikai Tudományok Intézete, 1991. 27-36. p.

Előszó, bevezetés

- Egy politikai párt diszkurzív valósága. Előszó. In Szabó Márton (szerk.): *Fideszvalóság. Diszkurzív politikatudományi értelmezések*. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2006. 7-10 p
- Szimpozium a politikai diszkurzuselemzésről*. Politikatudományi Szemle, Vol. 13. No. 4. 2004.
- Beszélő politika – diszkurzív politológiai In Szabó Márton (szerk.): *Beszélő politika: A diszkurzív politika teoretikus környezete*. Budapest: József Műhely Kiadó, 2000. 5-9. p.
- Előszó* (társ szerző). In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 7-8. p.
- Az ellenség neve*. In Szabó Márton (szerk.): *Az ellenség neve*. Budapest: József Műhely Kiadó, 1998. 7-11. p.
- Előszó*. In Szabó Márton (szerk.): *Szövegvalóság: Írások a szimbolikus és diszkurzív politikáról*. Budapest: Scientia Humana, 1997. 7-9. p.

Fordítások

- Herfried Münkler: Háborúban vagyunk? Terroristák, partizánok és a háború új formái*. Politikatudományi Szemle, Vol. 12. No. 3. 2004. 59-69. p. [Sind wir im Krieg? Über Terrorismus, Partisanen und die neue Formen des Krieges. Politische Vierteljahresschrift, 2001/4: 581-589. p.]
- Reinhart Koselleck: Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája*. [Zur historisch-politischen Semantik asymmetrischer Gegenbegriffe. In Reinhart Koselleck: *Vergangene Zukunft: Zur Semantik geschichtlicher Zeiten*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1979. 65-104. p.] In Reinhart Koselleck: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája*. Budapest: Atlantisz, 2003. 241-298. p.
- Paul Ricoeur: A szöveg mint modell: a hermeneutikai megértés*. [Der Text als Modell: Hermeneutische Verstehen. In Hans-Georg Gadamer – Gottfried Boehm (hrsgs.): *Die Hermeneutik und Wissenschaften*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1978. 83-117. p.] Szociológiai Figyelő, Vol. 6. No. 1-2. 2002. április, 60-76. p.
- Walther Dieckmann: A politikai szavak tartalma*. [Probleme des Wortinhalts. In Walther Dieckmann: *Sprache in der Politik*, IV. fejezet. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1969. 58-80. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 28-52. p.
- Walther Dieckmann: A politikai kommunikáció stílusa*. [Sprachstile in der politischen Kommunikation. In Walther Dieckmann: *Sprache in der Politik*, V. fejezet. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1969. 81-111. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas-Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 79-113. p.
- Josef Kopperschmidt: Kell-e a szavakról vitatkozni? Történeti és rendszertani megjegyzések a politikai nyelvről*. [Soll man um Worte streiten? Historische und systematische Anmerkungen zur politische Sprache. In Frank Liedtke – Martin Wengeler – Karin Böke (hrsgs.): *Begriffe Besetzen: Strategien des Sprachgebrauchs in der Politik*. Opladen: Westdeutscher Verlag, 1991. 70-89. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 114-130. p.
- Rozann Rothman: Politikai szimbolizmus*. [Political symbolism. In Samuel Long (ed.): *The Handbook of Political Behavior*. Vol. 2. New York – London: Plenum Press, 1981. 285-328. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 133-178. p.
- Susan Gal: Bartók Béla temetése: Európa-kép a magyar politikai retorikában*. [Bartók's funeral: representations of Europe in Hungarian political rhetoric. *American Ethnologist*, 1991, Vol. 18, No. 3. (August), 440-458. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 259-286. p.
- Gerard A. Hauser: Civil társadalom és nyilvánosság*. [Civil society and the principle of the public sphere. *Philosophy and Rhetoric*, Vol. 31, No. 1, 1998, 19-40. p.] In Szabó Márton – Kiss Balázs – Boda Zsolt (szerk.): *Szövegváltozatok a politikára: Nyelv, szimbólum, retorika, diskurzus*. Budapest: Universitas – Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 2000. 478-499. p.

- Samuel Weber: A döntés mint kivételes eset: Walter Benjamin és Carl Schmitt.* [Taking Exception to Decision: Walter Benjamin and Carl Schmitt. *Diacritics*, Vol. 22, No. 3-4, fall-winter 1992.] *Világosság*, 1999. 12. 23-36. p.
- Reinhart Koselleck: Ellenségfogalmak.* [Feindbegriffe. In *Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung. Jahrbuch.* Göttingen: Wallstein Verlag, 1994. 83-90. p.] In Szabó Márton (szerk.): *Az ellenség neve.* Budapest: József Műhely Kiadó, 1998. 12-23. p.
- Carl Schmitt: A háború és az ellenségfogalmak értelmezése.* [Über das Verhältnisse der Begriffe Krieg und Feind. In *Carl Schmitt: Der Begriff des Politischen. 2. Corollarium.* Berlin: Duncker & Humblot Verlag, 1963. 102-111. p.] In Szabó Márton (szerk.): *Az ellenség neve.* Budapest: József Műhely Kiadó, 1998. 24-38. p.
- George Schwab: Enemy vagy Foe: a modern politika konfliktusa.* [Enemy or foe: A conflict of modern politics. *Telos*, 1987, Summer, No. 72. Special Issue. 194-201. p.] In Szabó Márton (szerk.): *Az ellenség neve.* Budapest: József Műhely Kiadó, 1998. 39-55. p.
- Reinhart Koselleck: Az aszimmetrikus ellenségfogalmak történeti-politikai szemantikája.* [Zur historisch-politischen Semantik asymmetrischer Gegenbegriffe. In *Reinhart Koselleck: Vergangene Zukunft: Zur Semantik geschichtlicher Zeiten.* Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1979. 65-104. p.] Budapest: József Műhely Kiadó, 1997. 104 p.
- Helmuth Schelsky: A nyelvi uralom.* [Herrschaft durch Sprache. In *Helmuth Schelsky: Der Selbständige und betreute Mensch.* Frankfurt am Main – Berlin – Wien: Verlag Ullstein GmbH, 1985. 116-120. p.] *Elméleti Szociológia*, 1995. 2. 3-4. p.